

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet 2022

I 2022 gennemførte Styrelsen for Patientsikkerhed 231 sundhedsfaglige tilsyn på plejecentre, i hjemmepleje og hjemmesygepleje. Tilsynene havde til formål at vurdere patientsikkerheden og understøtte læring i plejeenhederne. De tog udgangspunkt i et sæt målepunkter, som bl.a. omhandlede medicin håndtering, informeret samtykke og hygiejne.

Af de 231 tilsyn var 67 planlagt ud fra stikprøver. 77 var opfølgende tilsyn med plejeenheder, der tidligere havde fået påbud efter et sundhedsfagligt tilsyn, og 87 tilsyn var såkaldt reaktive tilsyn på baggrund af konkrete bekymringer for patientsikkerheden, fx efter bekymringshenvendelser eller lignende. En væsentlig del af de reaktive tilsyn afdækkede større eller kritiske problemer af betydning for patientsikkerheden og udløste påbud til de berørte plejeenheder. Det var tilfældet ved 43 procent af de reaktive og opfølgende tilsyn på området og ved 21 procent af de tilsyn, der blev foretaget ud fra stikprøver.

I flere tilfælde var bristerne i patientsikkerheden så alvorlige, at styrelsen måtte udstede påbud om at indstille hele eller dele af den sundhedsfaglige virksomhed i de pågældende plejeenheder.

Et påbud vil typisk blive fulgt op af et nyt tilsyn med det pågældende behandlingssted, hvor det konstateres, om der er rettet op på de problemer, der udløste påbuddet, eller om påbuddet skal fastholdes. Ved en relativt stor andel af de opfølgende tilsyn med plejeenheder i 2022 måtte vi fastholde påbuddet, fordi der stadig var større eller kritiske problemer med patientsikkerheden. I nogle tilfælde gennemførte vi flere opfølgende tilsyn med samme plejeenhed, uden at vi kunne ophæve påbuddet.

Andelen af planlagte, stikprøvebaserede tilsyn, der udløste påbud, var lavere end for de reaktive og opfølgende tilsyn.

Resultater fra tilsynene

Figuren på næste side viser fordelingen af konklusioner, som de forskellige typer af tilsyn mundede ud i.

Vurderingen "Ingen problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at samtlige målepunkter var opfyldt.

Vurderingen "Mindre problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at der ved tilsynsbesøget var ét eller flere målepunkter, som ikke var opfyldt, men at styrelsen vurderede, at der var tale om forhold, som ikke indebar en større risiko for patientsikkerheden. Vurderingen "Mindre problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer desuden, at Styrelsen for Patientsikkerhed har vurderet, at den enkelte plejeenhed relativt let vil kunne rette op på disse forhold. Styrelsen kan give en henstilling om, at behandlingsstedet skal foretage ændringer og eventuelt bede om at få tilsendt en handleplan.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

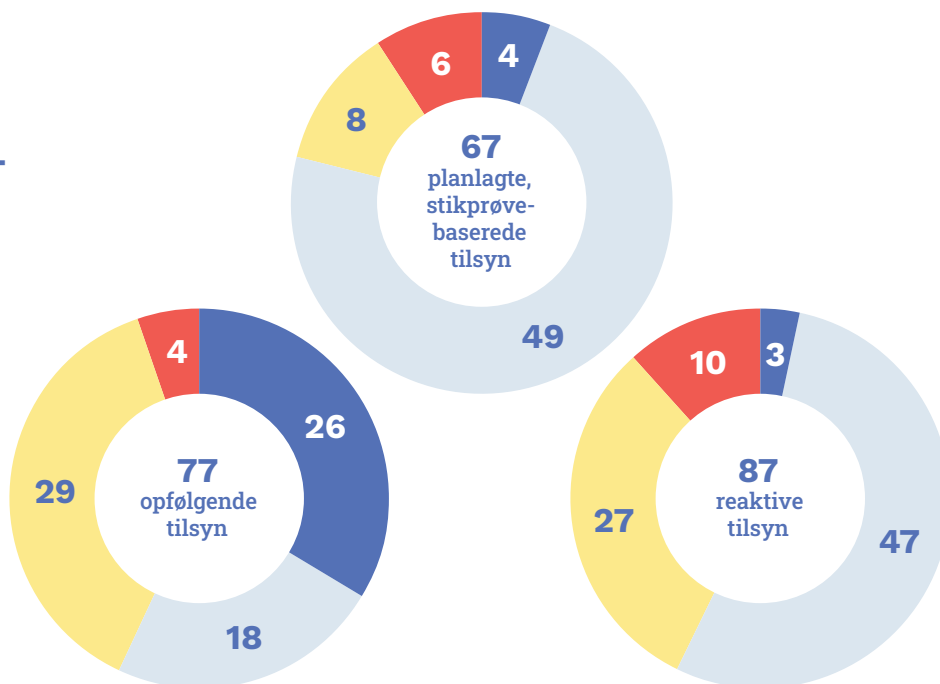
E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet 2022

Fordeling af sundhedsfaglige tilsyn på pleje- centre, i hjemme- pleje og hjemme- sygepleje 2022

- Ingen problemer
  - Mindre problemer
  - Større problemer
  - Kritiske problemer
- ... af betydning for patientsikkerheden

Vurderingen "Større problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at der ved tilsynet var problemer af betydeligt omfang, som medførte en risiko for patientsikkerheden. Denne vurdering kan udløse et påbud til plejeenheden om at rette op på problemerne inden for en nærmere fastsat tidsfrist. Styrelsen for Patientsikkerhed vil typisk følge op på et påbud med et reaktivt tilsyn for at konstatere, om plejeenheden har efterlevet de krav, styrelsen har stillet i påbuddet.

Vurderingen "Kritiske problemer af betydning for patientsikkerheden" indebærer, at der var forhold, som medførte en væsentligt forøget risiko for patientsikkerheden. I disse tilfælde kan Styrelsen for Patientsikkerhed give et påbud om midlertidigt at indstille virksomheden helt eller delvist, indtil det kan dokumenteres, at de patientsikkerhedsmæssige krav, der er stillet til plejeenheden, er opfyldt. Styrelsen følger op på, hvorvidt ændringerne er gennemført, og om påbuddet kan ophæves. Det sker ved et eller flere reaktive tilsyn.

Styrelsen for
Patientsikkerhed

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet 2022

Generelle observationer fra tilsynene

En gennemgående observation fra tilsynene var, at mange plejeenheder har udfordringer i forhold til rekruttering og personaleomsætning. Mange steder melder ledelsen om problemer med at rekruttere faglært personale, og nogle steder er der et højt forbrug af vikarer. Der ses også nogle steder relativ stor udskiftning af både medarbejdere og ledelse. Manglende kontinuitet kan føre til tab af viden og erfaringer, og det stiller særlige krav til ledelserne i forhold til at sikre, at de rette kompetencer er til rådighed til at varetage behandling og pleje af borgerne. Det kan være en udfordring at sikre tilstrækkelig oplæring og instruktion af nye medarbejdere og at have klarhed over, hvilke kompetencer der er til rådighed, og hvordan opgaverne fordeles bedst muligt. Nogle kommuner har indført systematiske kompetencekurser for ufaglærte medarbejdere for at sikre en ensartet oplæring af personale uden sundhedsfaglig baggrund.

Plejeenheder kan generelt drage fordel af at være omfattet af en kvalitetsorganisation, som kan understøtte arbejdet med at sikre systematik i fx instrukser og oplæring.

Generelt viser observationer fra tilsynene, at gode samarbejdsrelationer på tværs af organisationer og faggrupper kan styrke patientsikkerheden på plejeområdet.

Det gælder fx ordningen med fast tilknyttede plejehjemslæger, som i mange tilfælde netop sikrer en større kontinuitet og bedre patientsikkerhed. En del steder har man også glæde af fast tilknyttede farmaceuter og farmakonomer, der i mange tilfælde giver en øget sikkerhed om medicinhåndteringen, som er et kendt risikoområde i plejesektoren. Også et tæt samarbejde mellem hjemmepleje og hjemmesygepleje i en kommune kan øge patientsikkerheden.

Også intern videndeling mellem medarbejderne i en plejeenhed er afgørende for patientsikkerheden. Mange steder har man skabt gode rutiner for deling af viden fx ved fysiske møder, overlap mellem vagtlag og andre tiltag som kan sikre en sikker overlevering af vigtig information mellem medarbejdere.

Til gengæld er der store udfordringer med kommunikationen omkring patienter i overgange mellem sygehuse og plejesektor. Det kan skyldes forsinkelser, som når en plejeforløbsplan ikke er tilgængelig for plejepersonalet med det samme, efter at patienten er blevet udskrevet, eller mangelfuld information, som når plejepersonalet ikke får oplysninger om, hvilken medicin patienten har fået under indlæggelsen, og hvilken medicin vedkommende skal have efter udskrivelse. En del af problemerne med kommunikation ved patientovergange kan skyldes, at man på sygehusene ikke har klarhed over, præcis hvilken information plejepersonalet har adgang til, og omvendt. Det kan gøre det vanskeligt at sikre en tilstrækkelig og rettidig overlevering af nødvendige oplysninger.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

www.stps.dk

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet 2022

Opmærksomhedspunkter

Mange af de sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet i 2022 afdækkede relativt alvorlige brister i patientsikkerheden. Opfyldelsen af målepunkter på tværs af tilsynene afspejler i store træk de samme udfordringer, som vi har set ved tidligere tilsynsrækker på plejeområdet. Der var særligt problemer med at opfylde målepunkterne vedrørende sundhedsfaglig dokumentation og medicinhandling.

Se oversigten over opfyldelsen af alle tilsynets målepunkter på sidste side.

Sundhedsfaglig vurdering og dokumentation

Ved 67 procent af tilsynene var der mangler i beskrivelsen af patienternes potentielle og aktuelle problemer, ved 47 procent var der mangler i oversigterne over patienternes sygdomme og funktionsnedsættelser samt aftaler med den behandlingsansvarlige læge, og ved 57 procent af tilsynene var der mangler i den sundhedsfaglige dokumentation vedrørende patienternes aktuelle pleje og behandling samt opfølgning og evaluering på plejen og behandlingen.

Den sundhedsfaglige dokumentation er plejepersonalets redskab til videndeling om patienternes tilstand. Det er afgørende, at alt det personale, der varetager patienternes pleje og behandling, kan notere og få overblik over ændringer i patienternes tilstand og kan reagere rettidigt, fx ved tegn på forværring i tilstanden, som kræver handling.

Det kræver, at patienternes tilstand løbende bliver vurderet med udgangspunkt i de 12 sygeplejefaglige problemområder, at de relevante sundhedsfaglige indsatser planlægges og evalueres, og at pleje, behandling, observationer, opfølgning og evaluering dokumenteres tidstro og i nødvendigt omfang, så alle, der er involveret i plejen og behandlingen har adgang til oplysningerne – også vikarer og ikke-autoriserede sundhedspersoner. Det stiller også krav til lokale journalsystemer og den lokale praksis for journalføring, herunder lokale instrukser, der skal være implementeret, tilgængelige og brugbare for personalet.

Man kan læse mere om principperne for sygeplejefaglig journalføring på Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside stps.dk.

Medicinhandling

Medicinhandling er et kendt risikoområde, og forkert medicinering kan have alvorlige konsekvenser for ældre, svækkede patienter. Derfor er det bekymrende, at de sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet også i 2022 afdækkede omfattende problemer med at opfylde målepunkterne vedrørende medicinhandling.

Ved 52 procent af tilsynene var der brister i den sundhedsfaglige dokumentation vedrørende borgernes ordinerede medicin og medicinlister. Ved 64 procent af tilsynene var der problemer med at opfylde målepunktet vedrørende medicinbeholdning og journalføring vedrørende medicinhandling.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet 2022

Observationer fra tilsynene peger på, at en del af udfordringerne bunder i mangelfuld overdragelse af nødvendige oplysninger mellem forskellige aktører, der har opgaver i forbindelse med patienternes medicinering. Det kan dreje sig om overdragelse af information fra en kommunal hjemmesygepleje, der varetager modtagelse og dispensering af medicin til en privat leverandør af hjemmepleje, der varetager administration og efterfølgende observation af patienten. Det kan også dreje sig om mangelfuld overlevering af oplysninger mellem kommunens egne medarbejdere. Det kan fx være tilfældet, hvis man ikke har sikre procedurer for observation af patienterne og tilbagemelding fra fx hjemmeplejepersonale til den kommunale sygepleje ved tegn på fx bivirkninger eller fejldosering.

Også her er det vigtigt, at ledelsen sikrer oplæring af medarbejdere og har overblik over, hvilke kompetencer der er til rådighed. Sikker medicin håndtering i plejesektoren kræver klarhed over ansvar og opgavefordeling samt entydige og klare instrukser for håndteringen af medicin.

Erfaringerne fra tilsynene viser, at der i forhold til tidligere er en øget opmærksomhed på personalets kompetencer i forhold til risikosituationslægemidler.

Mange steder har man yderligere arbejdet systematisk med at skabe klarhed over aftaler med behandlingsansvarlig læge om kontrol og opfølgning på behandlingen.

Man kan læse mere om korrekt håndtering af medicin på Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside stps.dk.

Konklusion

Det er bekymrende, at det har været nødvendigt at udstede påbud ved 43 procent af de reaktive sundhedsfaglige tilsyn i plejesektoren i 2022.

Det er en vigtig ledelsesopgave at sikre de nødvendige rammer for en patientsikker sundhedsfaglig behandling af borgere i plejesektoren. Det gælder særligt håndtering af medicin og basale sygeplejefaglige opgaver som vurdering og dokumentation af pleje, behandling, opfølgning og evaluering.

På stps.dk er der en række lærings- og informationsmaterialer tilgængelige om bl.a. håndtering af medicin og sygeplejefaglig journalføring for personale i plejesektoren.

**Styrelsen for
Patientsikkerhed**

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600

www.stps.dk

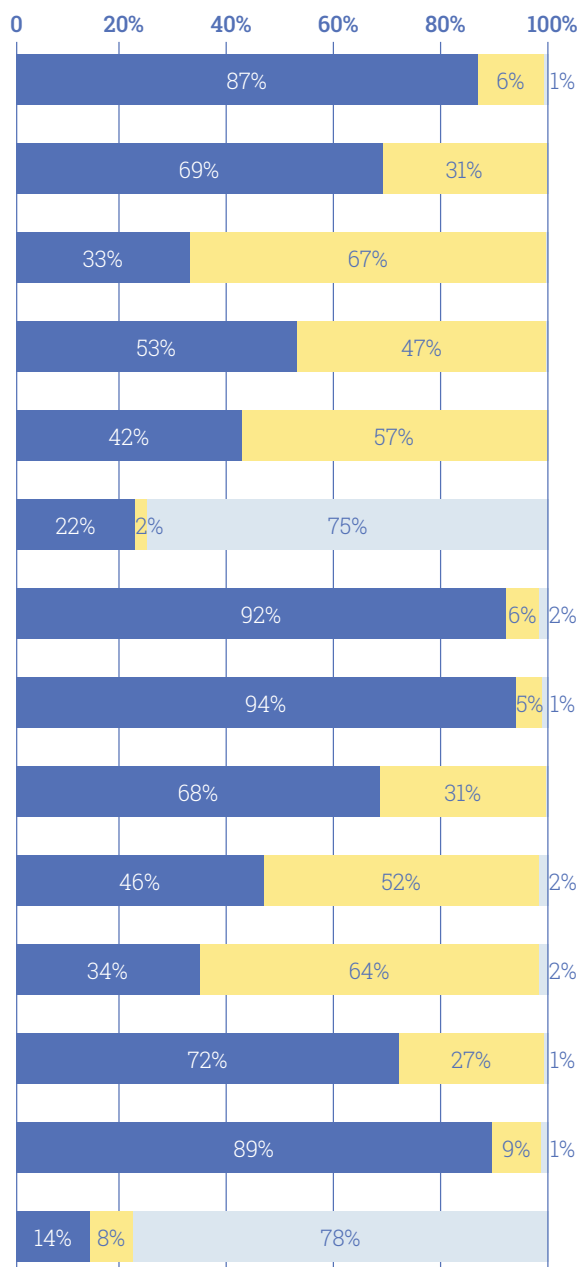
Erfaringsopsamling: Sundhedsfaglige tilsyn på plejeområdet 2022

Målepunktopfyldelse

1. Ansvars- og kompetenceforhold
2. Den sundhedsfaglige dokumentation er overskuelig, systematisk og føres i én journal
3. Sygeplejefaglig beskrivelse af patientens aktuelle og potentielle problemer
4. Sundhedsfaglig dokumentation vedrørende oversigt over patienters sygdomme og funktionsnedsættelser samt aftaler med behandlingsansvarlig læge
5. Sundhedsfaglig dokumentation vedrørende aktuel pleje og behandling, opfølgning og evaluering
6. Skriftlige instrukser for rammedelegation (delegeret forbeholdt virksomhed)
7. Pludselig opstået sygdom/ulykke
8. Instruks for fravalg af livsforlængende behandling
9. Instruks for medicin håndtering
10. Sundhedsfaglig dokumentation vedrørende ordineret medicin og medicinliste
11. Medicinbeholdning og journaler vedrørende medicin håndtering
12. Sundhedsfaglig dokumentation vedrørende patienters retsstilling
13. Procedurer for hygiejne
14. Øvrige fund med patientsikkerhedsmæssige risici

■ Opfyldt   ■ Ikke opfyldt   ■ Ikke aktuelt

OBS: Grundet afrunding er summen af procentpoint ikke nødvendigvis 100 ved hvert målepunkt.

Styrelsen for
Patientsikkerhed

E-mail: stps@stps.dk
Tlf.: +45 7228 6600